

HARLAN ELLISON

JEFFINOVI JE PĚT

HARLAN ELLISON se narodil v Clevelandu ve státě Ohio v roce 1934, vyrůstal poblíž Painesville a studoval na Státní univerzitě v Ohiu. Byl vyloučen za drobné krádeže v obchodě, špatný prospěch, napadení vyučujícího a za nepovolenou jízdu k soše Williama Oxleyho Thompsona (to vše stihl v průběhu pouhých deseti dnů) v roce 1953, předtím, než se v roce 1955 vydal do New Yorku, aby se stal spisovatelem.

Ellison, skutečný enfant terrible originality v rámci science fiction, publikoval svou první povídku v roce 1956 a během jediného roku vydal více než stovku kratších prací a článků, ať už pod vlastním jménem, nebo pod řadou různých pseudonymů společných pro všechny autory v rámci některé z komerčně orientovaných sérií. Sloužil v armádě v letech 1957 až 1959, poté se přestěhoval do Chicaga, kde pracoval jako redaktor magazínu Rogue a v roce 1961 založil nakladatelství Regency Books. Pak se odstěhoval do Los Angeles, kde se rychle prosadil jako scenárista populárních televizních seriálů, nejznámější je zřejmě epizoda Město na pokraji věčnosti ze seriálu Star Trek.

Přesto zůstal především autorem krátké fikce, z nejvýznamnějších prací uvedme především Nemám ústa a musím křičet (I Have No Mouth, and I Must Scream 1967, č. Hugo Story 1968-1969/Virgo 1996), Bestie, která křičela lásku v srdci světa (The Beast that Shouted Love at the Heart of the World 1968, č. Hugo Story 1968-1969/Virgo 1996), Smrtipták (The Deathbird 1973), Paladin ztracené hodiny (Paladin of the Lost Hour 1985), "Kaj se, Harlekýne," řekl Tikytak ("Repent Harlequin!" Said the Ticktockman 1965, č. Nejmenší vesmír/Polaris 1992 & Hugo Story 1962-1967/WS 1995, také jako "Čiň pokání, Harlekýne," řekl Tiktátor. Hvězdy jako bozi/AFSF 1993 a Mistrovské kusy/Laser-books 2003) a Jefftymu je pět (Jeffty is Five 1977, č. Síň slávy mistrů fantasy/Baronet 2004). Shromážděny byly do mnoha různých souborů včetně sbírek Ellisonův kraj divů (Ellison Wonderland 1962), Nemám ústa a musím křičet (I Have No Mouth, and I Must Scream 1967), Láska je jenom blbě pochopená nabídka sexu (Love Ain't Nothing But Sex Misspelled 1968), Příběhy Smrtiptáka (Deathbird Stories 1975), Podivné víno (Strange Wine 1978), Den zkázy (Shatterday 1980), Naštvaný bonbón (Angry Candy 1988) a do obsáhlého ohlédnutí za jeho literární dráhou Podstata Harlana Ellisona: Padesátiletá retrospektiva (The Essential Ellison: A Fifty Year Retrospective 1998). Ellison měl na žánr velmi zásadní vliv rovněž jako editor, to když v roce 1967 publikoval převratnou antologii Nebezpečné vize (Dangerous Visions 1967, č. Laser-books 2004). Jestli nebyla poslem "nové vlny" v science fiction, tak byla zcela určitě jejím nejvýznamnějším vyjádřením a ukázala na množství změn, které si žánr podmanily na dalších třicet let dopředu.

Za svou tvorbu byl odměněn osm a půlkrát Hugem, třikrát Nebulou, šestkrát Cenou Brama Stokera, Světovou cenou fantasy, Britskou cenou fantasy, Cenou britské asociace science fiction, obdržel i rekordních osmnáct cen Locus, z toho třináctkrát v povídkových kategoriích. Za zásluhy získal Světovou cenu fantasy, Cenu Brama Stokera, Cenu mezinárodního hororového sdružení a titul Velmistra hororového žánru.

Při internetovém hlasování čtenářů časopisu Locus z roku 1999 byl jmenován nejlepším autorem kratších prací všech dob a následující práce byla zvolena za nejlepší povídku.

Když mi bylo pět let, hrával jsem si s jedním klukem: s Jeffinem. Správně se jmenoval Jeff Kinzer a všichni kamarádi mu říkali Jeffino. Oběma nám bylo pět a hráli jsme si spolu a bylo to moc fajn.

Když mi bylo pět, byla Clarkova čokoládová tyčinka macatá jako rukojeť baseballové pátky a taky skoro patnáct čísel dlouhá, a polevu dělali z opravdové čokolády, a když jste se zahryzli, náramně to křuplo, a papír, co do něj byla balená, moc pěkně voněl, když jste ho na jednom konci sundali, abyste mohli tyčinku držet v ruce, a čokoláda se vám nerozpouštěla v prstech.

Dneska jsou Clarkovy tyčinky tenké jako kreditky, místo pravé čokolády na ně používají něco umělého, co chutná příšerně, celá ta příšernost je měkká a promáčená, místo správného a odpovídajícího pěťáku za ni dáte patnáct nebo dvacet centů, a balí ji tak, abyste si mysleli, že je stejně velká, jako bývala před dvaceti lety, jenže to teda není; je tenká a šeredná a hnusná a nestojí ani za zlámanou grešli, natož za patnáct nebo dvacet centů.

V tom věku, když mi bylo pět, mě poslali na dva roky k tetičce Patricii do Buffala ve státě New York. Otec měl zrovna "složitě období" a teta Patricia byla moc krásná a provdaná za jednoho makléře. Dva roky se o mě starali. Když mi bylo sedm, vrátil jsem se domů a šel jsem rovnou za Jeffinem, že si zase budeme spolu hrát. Mně bylo sedm. Jemu bylo pořád pět. Já si žádného rozdílu nevším. Nic jsem nevěděl.

Bylo mi jenom sedm.

Když mi bylo sedm, lehával jsem na břiše před naším rádiem značky Atwater-Kent a poslouchal bezva věci. Drát uzemnění jsem připevnil k radiátoru a válel jsem se tam s omalovánkami a s pastelkami (ve velké soupravě značky Crayola tehdy bylo jenom šestnáct barev) a poslouchal jsem NBC Red: Jacka Bennyho v pořadu Jell'O, Amose a Andyho, Edgara. Bergena a Charlieho McCarthyho v pořadu Chase a Sanborn, taky One Man's Family a First Nighter; anebo NBC Blue: pořad Waltera Winchella, co sponzorovala firma Jergens, a Informace, prosím, a Tenkrát v Údolí smrti; a nejlepší ze všeho byly pořady na Mutual Network, Zelený sršeň, The Lone Ranger, Stín a Ticho, prosím. Dneska zapnu autorádio, a když projedu stupnici z jednoho konce na druhý, najdu sto smyčkových orchestrů, přihlouplé hospodyňky a nudné tiráky, jak s arogantními moderátory probírají svůj ujetý sexuální život, country provázenou idiotskými bláboly a rock hlasitý tak, že mě z něj bolí uši.

Když mi bylo deset, dědeček zemřel sešlostí věkem a ze mě bylo "nezvladatelné dítě", a tak mě poslali na kadetku s tím, že mě tam "srovnají do latě".

Ve čtrnácti jsem se vrátil domů. Jeffinovi bylo pořád pět.

Když mi bylo čtrnáct, chodíval jsem vždycky v sobotu odpoledne do kina a lístek stál deset centů a popkorn dělali na opravdovém másle a já měl jistotu, že dostanu pořádný western a v něm bude Lash LaRue nebo Divokej Bill Elliot v roli Reda Rydera a Bobby Blake jako Malý Bobr, anebo Roy Rodgers, nebo Johnny Mack Brown; strašidelný film, třeba Dům hrůzy s Rondem Hattonem v roli Skrtiče, nebo Kočičí lidi, nebo Mumii, nebo Oženil jsem se s čarodějnici, kde hráli Fredric March a Veronica Lakeová; navrch pak epizodu z některého parádního seriálu, jako byl třeba Stín s Victorem Jorym, nebo Dick Tracy nebo Flash Gordon; a tři krátké kreslené filmy; a krátký cestopis s Jamesem Fitzpatrickem; filmový týdeník od Movietonu; a písničku, co si zpívají diváci s sebou, a když vydržím až do večera, můžu si i zahrát Bingo nebo Keeno; a dají mi porci jídla zadarmo. Když jdu na film dneska, dívám se, jak Clint Eastwood rozstřeluje lidem hlavy jako přezrálé melouny.

V osmnácti jsem šel na vysokou. Jeffinovi bylo pořád pět. V létě jsem vždycky jezdil domů, pracovat u strejdy Joa v klenotnictví. Jeffino se nezměnil. Teď vím, že byl v čemsi jiný, defektní, zvláštní. Jeffinovi bylo pořád pět, nezestárl ani o den.

Ve dvaadvaceti jsem se domů vrátil natrvalo. Otevřel jsem si ve městě vůbec první francízovou prodejnu televizí Sony. Občas jsem Jeffina vídal. Bylo mu pět.

Ve spoustě ohledů je teď život lepší. Lidi už neumírají na některé staré choroby. Auta jezdí rychleji a v kratším čase vás po lepších silnicích dostanou k cíli. Košile jsou měkčí a hedvábnější. Taky máme brožované knížky, i když stojí tolik, co stávala slušná vázaná. Když mi v bance docházejí peníze, můžu jet na debet a platit kartami, dokud se to nesrovná. I tak si ale myslím, že o spoustu dobrých věcí jsme přišli. Věděli jste třeba, že se už nedá koupit linoleum, protože podlahové krytiny jsou z vinylu? Taky vymizelo voskované plátno; už nikdy neucítíte tu zvláštní nasládlou vůni babiččiny kuchyně. Nábytek se už nevydrží tak, aby vydržel třicet let nebo i delší dobu, protože si udělali průzkum trhu a zjistili, že kdo je mladý a zakládá si rodinu, radši nábytek povyhází a pořídí si všechn nový, barevně rozlišený, boraxový, každých sedm let znova. Elpíčka jsou taky nějaká divná, ne tak silná a pevná jako ta stará, desky jsou dneska tenké a dají se ohýbat... mně se to teda nezamlouvá. V restauracích už nedávají smetanu ve džbáncích, dostanete takový umělý humus v plastových vaničkách, kde toho není nikdy dost, aby kafe dostalo tu správnou barvu. A blatníky u aut jsou tak měkké, že je promáčknete teniskou. Ať jdete kam jdete, všechna města vypadají stejně, všude Burger Kingy a McDonaldy a 7-Eleven a Taco Bell a stejné motely a nákupní střediska. Možná se teď žije líp, ale proč potom pořád myslím na minulost?

Když říkám pět let, nemyslím tím, že by Jeffino byl retardovaný. To teda myslím nebyl. Na pět let je chytrý jako četník; velice pohotový, čilý, mazaný, prostě bezva kluk.

Jenže měřil metr, nic moc na pět let, a proporce naprosto v pořádku: neměl velikou hlavu, ani divnou bradu, kdepak. Milý, normálně vypadající pětiletý kluk. Až na to, že mu bylo jako mně: dvaadvacet.

Když mluvil, slyšeli jste pisklavý sopráněk pětiletého klučiny; když šel, viděli jste hopsavý a šouravý krok pětiletého klučiny; když na vás mluvil, jen o samých věcech, co zajímají pětileté děti... o komiksech, hraní na vojáky, o tom, že si sichrhajckou připevnil na přední vidlici kola kus tvrdého papundeklu, který brnká na dráty a ono to dělá randál jako motorová loď. A pokládal vám otázky typu proč tohle funguje takhle a jak vysoko je až nahoře a letadlo, co tě to napadlo, a proč je tráva zelená a jak vypadá slon. Ve dvaadvaceti mu bylo pět.

Jeffinovi rodiče byli dvojka k politování. Protože jsem pořád s Jeffinem kamarádil, dovoloval jsem mu, aby se potloukal u mě v krámě, a někdy jsem ho brával na okresní pouť nebo na minigolf nebo do kina, někdy jsem na chvíli musel snášet i je. Ne že by mi na nich moc záleželo, byli odporně depresivní. No ale co taky můžete od takových nebožáků čekat. Měli doma něco jako mimozemšťana, kluka, co za dvaadvacet let vyrostl jenom na pět let; sice jim tím poskytl velikou vzácnost, totiž to, že natrvalo uvízl v dětství, ale taky jim upřel radosti toho, že by sledovali, jak jejich dítě dospívá a stává se z něj normální dospělý.

Pět let, to je pro dítě čas zázraků... anebo jím být může, pokud to dítě víceméně unikne obludné surovosti, ve které se někdy vyžívají ostatní děti. Je to čas vyřeštěných očí a ještě nezavedené životní

rutiny; čas, kdy ruce nevědí, co dřív dělat, a mozek, co se dřív naučit, kdy svět je nekonečný a barvitý a plný záhad. Pět let, to je osobitá doba před tím, než vezmou zkoumavou, nenasytnou, donkichotskou mladou dušičku a narvou ji do bezútěšných školních škamen. Před tím, než vezmou rozechvělé ruce, které by si všechno chtěly osahat, podržet, na všechno přijít, a přinutí je, aby zůstaly na lavici a ani se nehuly. Před tím, než vám lidé začnou říkat "chovej se jako velký chlapec" a "nejsi už přece malý" a "z tohoto jsi už snad vyrostl, ne?" Je to doba, kdy dítě, které si hraje na adolescenta, je ještě pořád miloučké a vstřícné a všichni je mají rádi. Doba radostí, divu, nevinnosti.

Jeffino v tomhle věku uvízl, přesně v pěti, přesně.

Pro jeho rodiče to ale byla nikdy nekončící noční můra, ze které je nikdo nemohl probrat pohlavkem nebo zacloumáním - ani sociálka, ani církev, ani dětská psychologie, ani učitelé, ani přátelé, ani zázrační doktoři, ani psychiatři, nikdo. Po sedmnáct let jejich smutek procházel jednou fází rodičovské bídy za druhou, od znepokojení k obavám, od obav ke strachu, od strachu k rozpakům, od rozpaků ke vzteku, od vzteku k averzi, od averze k holé nenávisti - a konečně od nejhlubšího pohrdání až k apatickému, deprimovanému smíření.

John Kinzer dělal mistra v Balderově továrně na nářadí a lisovací formy. Byl to usedlý pán. Pro každého kromě toho, kdo je v jeho kůži, by byl jeho život pozoruhodně jednotvárný. Vůbec ničím mimořádným se nevyznačoval... až na to, že zplodil dvaadvacetiletého pětiletého] syna.

John Kinzer byl dost malý, tichý, nikde žádný ostrý rys; měl bledé oči, které jako by se na mě nikdy nevydržely dívat zpříma víc než na pár vteřin. Když jsme spolu mluvili, neustále se na židli vrtěl a jako by pozoroval něco v horních koutech místnosti, něco, co nikdo jiný nevidí... anebo vidět nechce. Myslím, že nejlíp ze všech slov k němu sedělo ztrápený. A co se stalo z jeho života... prostě slovo ztrápený mu slušelo.

Leona Kinzerová se hrdinně snažila to nějak zachraňovat. Ať jsem k nim přišel ve kteroukoli denní dobu, vždycky se mě snažila krmit. A když byl doma i Jeffino, vždycky otravovala s jídlem jeho: "Zlato, nedal by sis pomeranč? Moc dobrý pomeranč! Anebo mandarinku? Mám i mandarinky. Klidně ti jednu oloupu." Ale vždycky dávala tak jasně najevo strach, strach z vlastního dítěte, že i v těch nabídkách jídla zněl mírně zlověstný tón.

Leona Kinzerová bývala vysoká, ale věkem se shrabila. Vždycky jako by očima prohledávala tapety a špajzky a hledala místo, se kterým by mohla splynout, vzít na sebe ochranné zbarvení potahů nebo růžičkového vzoru a navždy se ukrýt před synovými velikými hnědými očima, takže by po ní přejel pohledem stokrát denně, ale ani jednou by nezjistil, kde je, neviditelná, se zadržným dechem. Vždycky měla kolem pasu zástěru a ruce měla zarudlé od úklidu. Jako kdyby tím, že doma udrží dokonalý pořádek, splácela svůj pomyslný hřích: že porodila tohle podivné stvoření.

Ani jeden se moc nedívali na televizi. V domě bylo většinou ticho jako v hrobě, dokonce tu ani neznělo sykové šepotání vody v trubkách, praskání trámů nebo hučení ledničky. Ticho bylo děsivé, jako kdyby se tomuhle domu i sám čas vyhnul obloukem.

Co se týče Jeffina, ten byl neškodný. Žil v ovzduší zdvořilé hrůzy a otupělé nenávisti, a chápal to, ale nikdy k tomu neřekl ani slovo. Hrál si, jako si hrají děti, a vypadal spokojeně. Přesto musel do té míry, do jaké to pětileté dítě zvládne, vycítit, jak jim připadá cizí.

Cizí. Mimoszemšťan. Ne, tak to nebylo. Pokud něco, tak byl člověk až moc. Jenže fázově posunutý, špatně synchronizovaný s okolním světem, naladěný na jinou frekvenci než rodiče, kdo ví. A ostatní děti si s ním moc nehrály. Jak ho přerůstaly, připadal jim zpočátku dětinský, pak nezajímavý a potom jednoduše děsivý - to když získaly jasnou představu, co to je stárnutí, a pochopily, že na něj na rozdíl od nich čas neplatí. A dokonce i malé děti, ty v jeho věku, se sice někdy zatoulaly poblíž, ale rychle se naučily se ho lekat, asi jako pes na ulici, když autu vystřelí výfuk.

Takže jsem zůstával jeho jediným kamarádem. Dlouholetým. Znali jsme se pět let. Nebo dvaadvacet. Měl jsem ho rád; víc, než dokážu vyjádřit. A nikdy jsem přesně nechápal, proč to. Ale měl jsem ho rád, a to bez výhrad.

Jenomže protože jsem býval s ním, zjistil jsem, že ze zdvořilosti trávívám nějaký čas i s Johnem a Leonou Kinzerovými. Sem tam večere, sobotní odpoledne, hodinka dvě poté, co Jeffina přivezu z kina. Byli mi vděční; a to až otrocky. Zbavoval jsem je otravné povinnosti vyřádet s ním ven, nutnosti předstírat před lidmi, že jsou milující rodiče s naprosto normálním, šťastným, příjemným dítětem. Výsledkem jejich vděku bylo, že mě pořád hostili. Odporná, každá chvíle jejich deprese mi byla odporná.

Já ty chudáky litoval, ale taky jsem jimi pohrdal za to, že nejsou schopní mít Jeffina rádi, ačkoli si lásku zaslouží měrou vrchovatou.

Samozřejmě že jsem se jim k tomu nikdy nepřiznal, ani za večerů, kdy jejich společnost byla k uzoufání otravná.

Sedávali jsme u nich v obýváku, šero houstlo - vždycky tam bylo šero, pokud ne rovnou tma, jako kdyby se světlu bránili schválně, aby dům zářícíma očima oken neodhalil světu, co by odhalit mohl - zkrátka jsme seděli a mlčky jsme se po sobě dívali. Nikdy nevěděli, co by mi měli vykládat.

"Jak to jde ve fabrice?" zeptal jsem se třeba Johna Kinzera.

Pokrčil rameny. Konverzace, a ani sám Život, mu nepřipadaly nijak příjemné. "Ale jo, jde to," řekl nakonec.

A zase jsme seděli mlčky.

"Nechtěl bys porci kávového dortíku?" zeptala se Leona. "Je čerstvý, pekla jsem dneska dopoledne." Anebo koláč ze zelených jablíček v hluboké misce. Anebo sušenky s čokoládovými zrnky. Anebo pudink s žemlovkou.

"Ne, ne, díky, paní Kinzerová; cestou domů jsme se s Jeffinem stavili na cheesburgera." A zase mlčení.

A pak, když už poklidu a trapného ticha bylo moc i na ně (kdo taky ví, jak dlouho to naprosté ticho vládlo, když byli doma sami dva a ta věc, co už o ní zásadně nemluvili, visela ve vzduchu mezi nimi), prohlásila Leona Kinzerová: "Myslím, že už usnul."

"Nemá puštěné rádio," přidal se John Kinzer.

A takhle to pokračovalo dál, až jsem našel nějakou zdvořilou výmluvu a pod chabou záminkou jsem vypadl. Ano, právě takhle se to vyvíjelo pokaždé, vždycky stejně... kromě toho jednoho případu.

"Nemám poněť, co bych měla udělat," řekla Leona. Dala se do pláče. "Vůbec nic se nemění a nemáme ani jediný den klid."

Její manžel se vysoukal ze starého křesílka a šel k ní. Sklonil se, pokoušel se ji ukonejšit, ale z toho, jak toporně se dotýkal jejích šedivějících vlasů, bylo jasné, že schopnost projevovat soucit ho už opustila. "Pššš, Leono, nic se neděje. Pššš." Ona ale plakala dál. Ruce s tichým škrábavým zvukem zatínala do ochranných deček na područkách křesílka.

"Někdy si přeju, abych ho tehdy potratila," ozvala se potom.

John se zadíval do koutů místnosti. Hledal ty bezejmenné stíny, které ho neustále pozorovaly? Nebo v těch místech pátral po Bohu? "To nemyslíš vážně," řekl jí tiše a uboze, napjatým postojem těla a chvěním hlasu ji nabádal, ať to odvolá, než si Bůh té strašlivé myšlenky všimne. Jenže ona to vážně myslela; a jak vážně.

Ten večer se mi povedlo uprchnout brzy. Netoužili po tom, aby byl někdo svědkem jejich hanby. Byl jsem za to rád.

Asi týden jsem se jim vyhýbal. Jim, Jeffinovi, jejich ulici, dokonce celé té části města.

Měl jsem vlastní život. Obchod, účetnictví, jednání s dodavateli, poker s přáteli, hezké ženy, které zvu do dobře osvětlených restaurací, vlastní rodiče, do auta je potřeba dát nemrznoucí směs, jít do prádelny a vynadat jim, že moc naškrobili límečky a manžety, pak do tělocvičny, daně, přistihnout Jan nebo Davida (zatím nevím, kdo z nich to dělá), jak kradou z pokladny drobné. Měl jsem vlastní život.

Ale dokonce ani takový večer mi nemohl Jeffina vzít. Zavolal mi do obchodu, jestli bych ho nevezl na rodeo. Zase jsme se udobřili, jak to jen dvaadvacetiletý mladík s jinými zájmy dovede... s pětiletým klukem. Nikdy jsem nedumal o tom, co nás spojuje; odjakživa jsem si myslel, že jenom všechny ty roky. A taky že by klidně mohl být mladším bratrem, kterého jsem nikdy neměl. (Až na to, že jsem si pamatoval, jak jsme si spolu hráli, když jsme byli vrstevníci; pamatoval jsem si tu dobu, jenže Jeffinovi bylo pořád pět.)

A pak, jednou v sobotu odpoledne, jsem ho přijel vzít na dvoj představení do kina, a teprve ten den jsem si poprvé všiml věcí, kterých jsem si měl všimnout už bůhvíkolikrát.

Šel jsem k domu Kinzerových a předpokládal, že Jeffino bude sedět na schodech přední verandy a čekat na mě. Nikde jsem ho ale neviděl.

Vejit přímo z květnového sluníčka dovnitř, do toho ticha a šera, bylo vyloučeno. Stál jsem nějakou chvíli před domem, pak jsem si přiložil dlaně k ústům a zahulákal jsem: "Jeffino? Hej, Jeffino, vylez ven, pojedeme! Ať neprijedem pozdě."

Ozval se tlumeně, jakoby zpod země.

"Tady jsem, Donny."

Slyšel jsem ho, ale neviděl. Jeffino to byl, o tom žádná: nikdo kromě Jeffina mně, panu Donaldu H. Hortonovi, řediteli a výhradnímu majiteli Hortonova střediska spotřební elektroniky, neříkal Donny. A Jeffino mi nikdy neříkal jinak.

(Mimochodem, to není lež. Opravdu jsem, aspoň pro veřejnost, výhradním vlastníkem Střediska. Teta Patricie je společnící, jen než jí splatím půjčku. Přidala mi nějaké peníze k těm, ke kterým jsem přišel v jednadvaceti, když jsem získal přístup k dědictví po dědečkovi, který umřel, když mi bylo deset. A ta půjčka nebyla nijak velká, jenom osmnáct tisíc, ale já ji stejně požádal, aby byla mým tichým společníkem, to proto, že se o mě jako o kluka starala.)

"Kde jsi, Jeffino?"

"Pod verandou, ve schovávačce."

Obešel jsem verandu, sehnul jsem se a odsunul proutěnou mřížku. Jeffino si postavil schovávačku tam dole, na udusané hlíně. Měl tam komiksy v oranžových krabicích, měl tam stolek a pár polštářů, svítil si tam velikými tlustými svíčkami. Schovávali jsme se tam, když nám oběma bylo... pět.

"Co tady děláš?" zeptal jsem se, vlezl si k němu a zasunul za sebou mřížku. Pod verandou bylo čerstvo, hlína příjemně voněla, i svíčky byly cítit spiklenecky a povědomě. V takové schovávačce by se cítil jako doma každý kluk: na světě není kluk, který by v podobné schovávačce neprožil ty nejšťastnější, nejplodnější a nejšťavnatěji tajuplné chvíle v životě.

"Hraju si," odpověděl. V ruce měl něco zlatého a kulatého. Drobnou dlaň to skoro zaplňovalo.

"Nezapomněl jsi, že jsme chtěli do kina?"

"To zrovna. Jenom na tebe čekám tady."

"Mámu a tátu máš doma?"

"Mámu."

Pochopil jsem, proč se schovává pod verandou. Dál jsem nevyzvídal. "Co to máš?"

"Tajnej dešifrovací odznak Kapitána Midnighta," vysvětlil a ukázal mi tu věc na otevřené dlani.

Došlo mi, že jsem se na to chvíli díval, aniž bych pochopil, co to je. Pak mi docvaklo, jaký zázrak drží Jeffino v ruce. Zázrak, který jednoduše nemůže existovat.

"Jeffino," ozval jsem se tiše a užasle, "kde jsi k tomu přišel?"

"Včera to přišlo poštou. Napsal jsem si vo to."

"To muselo stát haldu peněz."

"Ani ne. Deset centů a dva ty voskový uzávěry, co jsou pod víčkama v Ovaltině."

"Můžu se podívat?" Třásl se mi nejen hlas, ale i ruka, kterou jsem napřáhl. Jeffino mi ten zázrak podal a já jej podržel na dlani. Bylo to bezva.

Však se pamatujete. Kapitán Midnight byl ve všech rozhlasových stanicích ve 40. letech. Sponzorovala to Ovaltina. Každý rok vyráběli Dešifrovací odznak Tajné eskadry. A každý den na konci pořadu uvedli vodítko k pokračování na zítřek, které mohly rozluštit jenom děti s oficiálním odznakem. Tyhle úžasné Dešifrovací odznaky přestali vyrábět v roce 1949. Vzpomínám si na ten, který jsem měl v roce 1945: byl nádherný. Uprostřed šifrovacího číselníku měl lupu. Kapitán Midnight zmizel z rádií po roce 1950. Sice se mi doneslo, že v polovině té dekády z něj udělali televizní seriál, ale ten vydržel jenom krátce. Dešifrovací odznaky sice vyráběli ještě v letech 1955 a 1956, ale ty pravé odznaky zkrátka a dobře přestaly existovat v roce 1949.

Sifrogram Kapitána Midnighta, který jsem držel v ruce a který prý Jeffino dostal poštou za deset centů (deset centů!!!) a dvě víčka z Ovaltiny, byl zbrusu nový, zlatě a kovově se leskl, neměl na sobě ani jeden zub nebo rezavý flíček, jako mají ty, co si za nehorázné prachy můžete sem tam koupit v obchodech pro sběratele... byl to nový Dešifrovací odznak. A bylo na něm napsáno letošní datum.

Jenomže Kapitán Midnight už neexistuje. Nic podobného už v rádiu nepotkáte. Poslechl jsem si pár imitací starých rozhlasových pořadů, co se teď o ně různé stanice pokoušejí, ale má to všechno hloupý děj, chabé zvukové efekty a vůbec to celé zní nemístně, zastarale, ošuntěle. Já měl v ruce nový šifrogram.

"Pověz mi o tom něco víc, Jeffino," požádal jsem.

"A co jako, Donny? Je to prostě můj novej Tajnej dešifrovací odznak Kapitána Midnighta. Když ho mám, můžu zjistit, co bude zejtra."

"Zítřka? Kde zítřka?"

"V rádiu."

"V jakým rádiu?"

Zadíval se na mě, jako bych neuměl do pěti počítat. "No přece v pořadu vo Kapitánovi Midnightovi! No todle!" Jak můžu být tak natvrdlý?

Pořád jsem to úplně nechápal. Měl jsem to v ruce, díval jsem se na to, a přitom jsem pořád nechápal, co se děje. "To jako myslíš tu desku, jak na nich ty starý pořady vydávaj? Takhle jsi to myslel, Jeffino?"

"Desku? Jakou desku?" Nevěděl, o čem mluvím.

Poulili jsme na sebe tam pod verandou oči. A pak jsem se zeptal, velice pomalu, jako bych měl z odpovědi předem strach: "Jeffino, jak posloucháš Kapitána Midnighta?"

"Každej den. Na rádiu. Na svém rádiu. Každej den v půl šestý." Zprávy. Muzika, blbá muzika, pak zprávy. To a nic jiného slyšíte denně v rádiu v pět třicet. Kapitána Midnighta určitě ne. Tajná eskadra už v éteru není dvacet let.

"Můžeme si to poslechnout i dneska?" zeptal jsem se.

"Páni!" odsekl. Zase jsem řekl nějakou hloupost. To jsem z jeho tónu poznal; nevěděl jsem ale, proč je to tak hloupé. Pak mi to došlo. Je přece sobota. Kapitána Midnighta vysílají jen od pondělka do pátku. O víkendech ne.

"Tak jedem do toho kina?"

Musel mi to zopakovat. Byl jsem myšlenkami kdovíkde. Nemyslel jsem na nic určitého. K ničemu jsem nedospěl. Nepracoval jsem se k žádným divokým domněnkám. Jen jsem v duchu poletoval kdovíkde a snažil jsem se v tom rozebrat, ale usoudil jsem - a vy byste usoudili taky, a usoudil by to každý, radši než aby si přiznal pravdu, tu nemožnou a nádhernou pravdu -, prostě nakonec jsem usoudil, že tu určitě je nějaké jednoduché vysvětlení, na které jsem zatím nepřišel. Něco všedního a nudného, jako je plynutí času, které nám krade všechny pěkné staré věci a místo nich nám dává cetky a plasty. To vše ve jménu pokroku.

"Jedem do kina, Donny?"

"To si piš, že jedem," odpověděl jsem. A usmál jsem se. A vrátil jsem mu šifrogram. A on si ho strčil do kapsy u kalhot. A vylezli jsme zpod verandy. A jeli jsme do kina. A celý ten den jsme už ani jeden neřekli o Kapitánu Midnighтови ani slovo. A celý ten den neuteklo ani deset minut v jednom kuse, abych na to nemyslel.

Příští týden jsem dělal inventuru. S Jeffinem jsem se sešel až ve čtvrtek večer. Přiznám se, že jsem nechal obchod v rukou Jan a Davida, řekl jsem jim, že si něco musím zařídit, a odešel dost brzy. Ve čtyři odpoledne. K domu Kinzerových jsem dorazil asi ve tři čtvrtě na pět. Otevřít mi přišla Leona, vypadala vyčerpaně a odměřeně. "Je Jeffino doma?" Řekla, že je nahoře, u sebe a...

...že poslouchá rádio.

Bral jsem schody po dvou.

No jak jinak, nakonec jsem k té nemožné, nelogické domněnce dospěl. Kdybych musel vložit důvěru do někoho jiného než do Jeffina, ať už by šlo o dítě nebo o dospělého, vymyslel bych rozumnější vysvětlení. Jenže ono šlo o Jeffina, což je zjevně úplně jiná forma života, a dalo se očekávat, že jeho životní zkušenosti zrovna nezapadnou do uspořádaných schémat života.

Uznávám: chtěl jsem uslyšet to, co jsem uslyšel.

Poznal jsem ten pořad, i když byly dveře zavřené.

"Támhle je, Tennessee! Sejmi ho!"

Pak hlučný výstřel z kulovnice a kvílení a svištění odražené kulky, potom tentýž hlas, nebo spíš vítězný povyk: "Dostal jsem ho! Zááááásah!"

Poslouchal American Broadcasting Company na 790 kHz, a měl naladěného Tennessee Jeda, jeden z mých nejoblíbenějších pořadů ze čtyřicátých let, dobrodružný western, který jsem neslyšel už dvacet let, protože taky dvacet let neexistuje.

Posadil jsem se na poslední schod a tam, na tomhle místě, v chodbě horního patra domu Kinzerových, jsem poslouchal ten seriál. Nebyla to repríza původního pořadu, protože v dialozích byly roztroušené narážky na soudobé kulturní a technologické výtvarky a taky se ozývaly slovní obraty,

kteří ve čtyřicátých letech do obvyklého slovníku nepatřily: spreje, odstraňování tetovaných kreseb laserem, Tanzanie. Výraz "transparentní".

Nedalo se to popírat: Jeffino poslouchá nový díl Tennessee Jeda.

Seběhl jsem dolů, vyrazil z domovních dveří a doběhl k autu. Nastartoval jsem, zapnul rádio a naladil 790 kilohertz. ABC. Hráli rock.

Chvilku jsem tam seděl, pak jsem pomalu probral stupnici od kraje ke kraji. Muzika, zprávy, debatní pořady. Žádný Tennessee Jed. A to mám Blaupunkt, nejlepší rádio, co se dá sehnat. Žádná okrajová stanice mi nemohla uniknout. Prostě to nevysílají!

Po nějaké době jsem rádio i motor vypnul a potichu jsem zase šel do patra. Posadil jsem se na poslední schod a tichoučce jsem doposlouchal celý pořad. Byl prostě bezva.

Napínavý, nápaditý, plný všeho novátorského, co jsem si z rozhlasových inscenací pamatoval. Přitom byl soudobý. Žádná staroba, kterou opakují, aby uspokojili potřeby tenčího se počtu posluchačů, kteří teskní po starých časech. Nový díl, se všemi starými hlasy, ale přesto mladými a zřetelnými. Dokonce i reklamy chválily výrobky, které jsou na prodej dneska, jenom nebyly tak drze uječené jako ty, co slýcháte teď.

A v rovných pět, když Tennessee Jed skončil, jsem uslyšel, jak Jeffino točí knoflíkem a pak jsem uslyšel důvěrně známý hlas Glenna Riggse, jak říká: "A teď přichází Hop Harrigan! Eso éteru!" Ozval se zvuk letadla. Vrtulového, ne proudového! Ne ten zvuk, se kterým vyrůstají dnešní děti, ale ten, se kterým jsem vyrůstal já, opravdový zvuk eroplánu, vrčivý, túrovaný, hrdelní zvuk letadel, na jakých létali G8 a jeho Válečná esa, na kterých lítal Kapitán Midnight, na kterých létal Hop Harrigan. Načež jsem uslyšel Hopa samotného: "CX-4 letištní věži. CX-4 letištní věži. Připraven k akci!" Odmlka, a potom: "Tady Hop Harrigan, hoši... jdu na to!"

A Jeffino, jenž stejně jako všechny děti ve čtyřicátých letech marně bojoval proti programovým pracovníkům z různých stanic, kteří stavěli nejoblíbenější hrdiny proti sobě do stejných časů, poté, co náležitě uctil Hopa Harringtona a Tank Tinkera, zakroutil knoflíkem a vrátil se na ABC, odkud ke mně dolehl gong a divoká kakofonie čínského brebentění, načež hlasatel zařval: "Teeeeeeerry a piráti!"

Seděl jsem na posledním schodu a naslouchal jsem Terryemu a Connie a Flipu Corkinovi a taky, pámbu mě netrestej, Agnes Moorheadové v roli Dračí paní, a všichni hráli v novém dobrodružství, jež se odehrávalo v komunistické Číně, která jaksi v podobě Orientu z roku 1937, jak ji znal Milton Caniff, ještě neexistovala, protože tam byli samí říční piráti a Čankajšek a místní vojenští diktátoři a naivní imperialismus americké diplomacie dělových člunů.

Seděl jsem a poslechl jsem si celý pořad, a seděl jsem i dál a vyslechl si Supermana a kus Jacka Armstronga, amerického chlapce, a kus Kapitána Midnighta, a John Kinzer se vrátil domů, ale ani on, ani Leona nezašli do patra zjistit, co je se mnou a kde je vlastně Jeffino, a já pořád seděl a zjistil jsem, že brečím, a nedokázal jsem si v tom zabránit, jen jsem tam seděl a slzy se mi koulely po tvářích až do koutků úst, seděl jsem a bulel, dokud mě Jeffino nezaslechl a neotevřel dveře a neviděl mě a nepodíval se na mě s dětinskými rozpaky, a já uslyšel znělku Mutual Networku a pak pustili ústřední melodii Torna Mixe, píseň "Když se v Texasu shánějí stáda a pelyněk sladce kvete", a Jeffino mi sáhl

na rameno a usmál se na mě. Ta pusa a veliké hnědé oči, a povídá: "Čau Donny. Nechceš jít poslouchat rádio se mnou?"

Hume popřel možnost existence absolutního prostoru, ve kterém má všechno své místo; Borges popírá možnost existence jediného času, jenž spojuje všechny události.

Jeffino chytal rozhlasové pořady z míst, která nemohla existovat, alespoň v logickém, přirozeném systému vesmíru s časoprostorovým kontinuem, jak to viděl Einstein. Ale kdyby jenom to. On taky dostával poštou věcné ceny za nákup zboží, které nikdo nevyráběl. Četl komiksy, které šly pod drn před desítkami let. Viděl filmy s herci, kteří před dvaceti lety umřeli. Byl jako cílová stanice, terminál nekončících minulých radostí a potěch, které svět zahodil cestou do škarpy. Svět na svém střemhlavém sebevražedném letu k Lepším zítřkům vyraboval pokladnici prostého štěstí, její hřiště zalil betonem, skřítčí opozdilce nechal plavat, a tohle všechno Jeffino nemožně, zázračně propašoval zpátky do přítomnosti. Oživil to, opatřil dnešním datem, udržel tradici, ale posunul to do současnosti.

Jeffino byl Aladdin-osvoboditel, jenž je sám sobě kouzelnou lampou.

A mě vzal do svého světa taky.

Protože mi věřil.

Posnídali jsme Nadýchané kvakerské jiskřičky a teplou Ovaltinu jsme pili z letošních hrnků s Malou Annie, sirotkem. Šli jsme do kina, a zatímco všichni ostatní viděli komedii s Goldie Hawnovou a Ryanem O'Nealem, my s Jeffinem jsme si užili Humphreyho Bogarta jako zloděje Parkera ve skvělé filmové verzi Westlakova románu Slayground, kterou natočil John Huston. Pak dávali film Leiningen proti Mravencům, z produkce Vala Lewtona, se Spencerem Tracym, Carole Lombardovou a Lairdem Cregarem.

Dvakrát měsíčně jsme zašli do trafiky pro čerstvá vydání Stína, Doca Savage a Startling Stories. Pak jsme se s Jeffinem posadili a já mu z časopisů četl. Obzvláště se mu líbila nová povídka od Henryho Kuttnera "Achillovy sny", a nová série povídek od Stanleyho Weinbauma, které se odehrávaly ve vesmíru na subatomární částici Redurna. V září jsme se ve Weird Tales dočkali prvního dílu nového románu Roberta E. Howarda, nazvaného Ostrov černých. A v srpnu nás jen mírně zklamal čtvrtý román Edgara Rice Burroughse z jupiterské série, kde vystupoval John Carter z Barsoomu - "Korzáři z Jupiteru". Ale vydavatel Argosy All-Story Weekly slíbil, že série bude mít další dva díly, a to bylo pro Jeffina i pro mě tak nečekané odhalení, že zastřelo naše zklamání nad nižší kvalitou prvního dílu.

Četli jsme si spolu v komiksech a oba jsme dospěli k názoru - nezávisle na sobě, než jsme se sešli a probrali to -, že ze všech hrdinů máme nejradši Doll Mana, Airboye a The Heap. Taky jsme obdivovali stripy George Carlsona v Jingle Jingle Comics, zvláště příběhy Prince Placky ze starého Preclíkova, nad těmi jsme se smáli jako blázni, i když některé složitější narážky jsem musel Jeffinovi vysvětlit, protože na tak rafinovaný humor byl moc malý.

Jak to vysvětlím? Nejde to. Na univerzitě jsem se dozvěděl o fyzice dost na to, abych mohl zkusit pár letmých dohadů, ale spíš budu vedle, než abych na to kápl. Zákon zachování energie sem tam selže. Fyzikové říkají, že takové zákony jsou "slabě porušované". Snad byl Jeffino katalyzátorem

napomáhajícím slabému porušování zákonů, jejichž existenci teprve začínáme tušit. Snažil jsem se v tom oboru něco načíst - rozpad mezonů "zakázaného" stavu: gamma rozpad, který nevede ke vzniku mezonového neutrina -, ale nenarazil jsem na nic, co by mě osvítilo, dokonce ani v posledních materiálech ze Švýcarského ústavu pro jaderný výzkum. Jen mě to odmrštilo zpátky, k malátnému smíření se s tím, že skutečné jméno vědy zní magie.

Vysvětlení žádná, zato pohoda náramná.

Nejšťastnější doba, co jsem zažil.

Měl jsem "skutečný" svět, ten s obchodem a s přáteli a rodinou, svět s výkazy zisků a ztrát, s daněmi a večery ve společnosti mladých dam, které mluvily o nakupování nebo o OSN, anebo o tom, jak stoupla cena kávy a mikrovlnek. A měl jsem Jeffinův svět, ve kterém jsem se nacházel, jen když jsem byl s ním. Svět věcí minulých, které pro něj byly čerstvé a nové. A membrána mezi těmi dvěma světy se stále tenčila, byla stále zářivější a průhlednější. Měl jsem z obou světů to nejlepší. A kdovíjak jsem věděl, že z jednoho světa do druhého nesmím nic přenést.

Kdybych na to třeba na chvíli zapomněl, kdybych zradil Jeffina tím, že zapomenu. Všechno bych to ukončil.

Užíval jsem si tak náramně, až jsem začal být bezstarostný a přestal jsem brát v úvahu, jak křehký vlastně je vztah mezi Jeffinovým světem a tím mým. Přítomnost má dobré důvody upírat minulosti existenci. Nikdy jsem to úplně nepochopil. V knížkách o přírodě, kde se popisuje boj o přežití, vedený spáry a tesáky, chapadly a jedovými váčky, nikde nenajdete popis toho, s jakou krutostí se přítomnost vzdychky vrhá na minulost. Nikde tam není podrobné líčení toho, jak přítomnost číhá v záloze na Velké Bejvávalo, jak číhá, kdy dojde do Zrovna Teď, aby ho mohla nemilosrdně rozsápat.

Kdo by to mohl chápat... ať je starý jakkoli... a už vůbec ne v mém věku... kdo by mohl něčemu podobnému porozumět?

Pokouším se ospravedlnit. Nejde to. Byla to moje vina.

Zase jedno sobotní odpoledne.

"Co dávaj dneska?" zeptal jsem se ho cestou v autě do centra.

Podíval se na mě ze sedadla spolujezdce a nasadil co nejpěknější úsměv. "Spravedlnost biče s Kenem Maynardem a pak Zničeného muže." Pořád se usmíval, jako kdyby mě vlastně tahal za nos. Nevěřicně jsem se na něj zadíval.

"Děláš si srandu?" opáčil jsem nadšeně. "Zničeného muže jako podle Bestera?" Přikývl, měl radost, že mám radost. Věděl, že to jedna z mých nejoblíbenějších knížek. "No to je super!"

"Super pecka," souhlasil.

"Kdo v tom hraje?"

"Franchot Tone, Evelyn Keyesová, Lionel Barrymore a Elisha Cook mladší." Měl filmové herce v malíčku, vyznal se v nich líp než kdy já. Dokázal vyjmenovat hlavní obsazení všech filmů, které viděl. Dokonce i v davových scénách.

"A co kreslený?" vyzvídal jsem.

"Dávaj tři: Malou Lulu, Kačera Donalda a Bugse Bunnyho. A pak Speciál Peta Smithe a Opice jsou úúúúplně praštění lidi s Lewem Lehrem."

"Panejo!" Culil jsem se od ucha k uchu. Pak jsem sklopil oči a na sedadle jsem uviděl bloček objednávek. Zapomněl jsem ho odnést do krámu.

"Musím se zastavit ve Středisku," prohlásil jsem. "Něco tam odnesu. Bude to jenom chvílička."

"Tak jo," kývl Jeffino. "Ale nepřijedem pozdě, že ne?"

"Na mou duši na psí uši že ne, vole," slíbil jsem.

Když jsem zaparkoval před Střediskem, Jeffino si usmyslel, že půjde se mnou, a ke kinu že pak dojdeme pěšky. Naše město není moc velké. Kina tu máme jenom dvě, Utopii a Lyric. My šli do Utopie a to je od Střediska jenom tři ulice.

Vešel jsem s objednávkovým bločkem do obchodu a tam byl blázinec. David a Jan obsluhovali každý dva zákazníky, další lidi v krámu postávali a čekali, kdo je obslouží. Jan se na mě podívala a na tváři měla až strašidelně prosebný výraz. David běhal mezi skladem a prodejnou, a když kmital kolem mě, stačil jen zasípat "Pomoc!" a pak zase zmizel.

"Jeffino," přidřepil jsem si ke kamarádovi, "Poslechni, potřebuju pár minut. Jan s Davidem nestíhají, je tu moc lidí. Slibuju, že nepřijdeme pozdě. Musím jenom obsloužit pár zákazníků." Tvářil se nervózně, ale pak přikývl.

Ukázal jsem mu na křesílko.

"Na chvíli si sedni, hned jsem u tebe."

Šel si poslušně sednout, vychovaný kluk, i když věděl, co se děje.

Začal jsem se věnovat lidem, kteří měli zájem o barevné televize. Byla to první opravdu pořádná dodávka, kterou jsme dostali - teprve teď začínaly být barevné televizory za slušnou cenu a Sony zahájilo první kampaň na podporu prodeje -, takže to pro mě byly zlaté časy. Už jsem se viděl, jak splácím půjčku a jsem se střediskem poprvé nad vodou. Byznys.

V mém světě je dobrý byznys první na řadě.

Jeffino seděl a upíral oči do stěny. A o té stěně vám něco řeknu.

Od podlahy skoro až metr pod strop nastavěli sloupky a konzole. Na stěně byly úhledně naaranžované televizory. Třiatřicet televizorů.

Všechny puštěné najednou. Černobílé, barevné, malé, velké, všechny puštěné naráz.

Jeffino tedy v sobotu odpoledne seděl a díval se na těch třiatřicet televizorů. Chytáme tu až třináct stanic, včetně těch vzdělávacích na UHF. Na jedné běžel golf; na další basebal; na třetí hrály celebrity bowling; na čtvrté beseda o náboženství; na páté soutěž mladých v tanci; na šesté dávali reprízu nějaké situační komedie; na sedmé reprízu pátracího pořadu policie; na osmé přírodovědný dokument, kde nějaký rybář pořád dokola nahazoval; na deváté zprávy a debata; na desáté závody motokár; na jedenácté nějaký pán popisoval tabuli logaritmy; na dvanácté žena v trikotu předváděla protahovací cviky; a na třinácté stanici běžel mizerně animovaný kreslený film ve španělštině. Všechny pořady až na šest běžely na třech televizorech. Jeffino v tu sobotu odpoledne seděl a sledoval stěnu s televizory a já prodával tak rychle a usilovně, jak to jen šlo, abych mohl vyplatit tetu Patricii a zůstat ve spojení se svým světem. Byznys.

Měl jsem mít víc rozumu. Měl jsem chápat, co to je přítomnost - a že přítomnost zabijí minulost. Jenže já prodával, až se ze mě kouřilo. A když jsem půl hodiny nato konečně mrkl po Jeffinovi, vypadal jako vyměněný.

Potil se. Takovým tím děsným horečnatým potem, jako když máte střevní chřipku. Byl bledý, těstovitě bledý jako červ, a ručkama svíral opěradla křesílka tak křečovitě, až jsem viděl jasně se rýsovat klouby prstů. Honem jsem se k němu vrhl, omluvil jsem se manželům středního věku, kteří si prohlíželi nový jedenadvacetipalcový televizor, typ Mediterranean.

"Jeffino!"

Podíval se na mě, ale ani mě pohledem nenašel. Byl naprosto vyděšený. Vytáhl jsem ho z křesílka a vyrazil jsem s ním ke vchodovým dveřím, ale zákazníci, které jsem opustil, na mě zakřičeli, "bej!". A ten pán povídá: "Tak chcete nám to prodat, anebo ne?"

Klouzal jsem očima z něj na Jeffina a zase zpátky. Jeffino vypadal jako zombie. Byl tam, kam jsem ho dovedl. Nohy měl jako z gumy, chodidla vlekl za sebou. Minulost požíraná přítomností; zvuky bolesti.

Vydoloval jsem z kapsy u kalhot nějaké peníze a cpal jsem je Jeffinovi do ruky. "Kámo... poslouchej dobře... okamžitě odsud padej!" Pořád nedokázal pořádně zaostřit. "Jeffino, poslouchej!" řekl jsem tak rázně, jak jsem to jen svedl. Manželé středního věku kráčeli k nám. "Hele, okamžitě odsud vypadni. Jdi do Utopie a kup lístky. Já přijdu brzy." Pán a paní byli skoro u nás. Vystrčil jsem Jeffina ze dveří a díval jsem se, jak se potácí špatným směrem, pak se zastavuje, jako kdyby přicházel zase k rozumu, otáčí se a kolem výkladu Střediska jde k Utopii. "Prosím, pane," narovnal jsem se a podíval se na ně. "Ano, paní, jde o úžasný přístroj s hned několika senzačními vlastnostmi! Račte se mnou zpátky..."

Ozval se strašlivý, bolestný zvuk, ale nepoznal jsem, ze které stanice a ze kterého televizoru to jde.

Většinu jsem se toho dozvěděl až pak, od dívky v pokladně kina, a od pár známých, kteří mi přišli povědět, co se stalo. Když jsem skoro po dvaceti minutách dorazil do Utopie, ztloukli už Jeffina jako žito a odvedli do ředitelovy kanceláře.

"Neviděla jste tu malého chlapce, tak pětiletého, s hnědýma očima a rovnými hnědými vlasy... měl tu na mě čekat."

"Aha, to asi bude ten, co ho ti kluci zmlátili, ne?"

"Cože!?! Kde je?"

"Odvedli ho do ředitelský kanceláře. Nikdo nevěděl, co je zač a kde má rodiče..."

Vedle gauče klečela dívka v uniformě uvaděčky a přikládala mu na tvář namočený papírový ubrousek.

Sebral jsem jí ho a vyhnal ji z kanceláře.

Tvářila se ublíženě a odsekla něco nevychovaného, ale odešla. Posadil jsem se na kraj gauče, snažil jsem se osušit Jeffinovi krev z tržných ran a nestrhnout u toho ty rány, kde už zaschla.

Obě oči měl napuchlé tak, že se zavíraly. V rozčuchaných vlasech měl zaschlou krev.

Stál ve frontě za dvěma pubertáky. Lístky začínali prodávat v půl jedné, představení začínalo v jednu. Dveře do sálu otevřeli až ve tři čtvrtě. Jeffino čekal, ti dva před ním měli přenosné rádio. Poslouchali přímý přenos z basebalu. Jeffino si chtěl poslechnout nějaký program, kdo ví, co to tak mohlo být, snad Ústřední nádraží, Dejme tomu, Země ztracenců, jen sám pámbu ví, co vlastně.

Poprosil je, jestli by mu rádio na chvíli nepůjčili, aby si to poslechl, a protože zrovna byla reklamní přestávka nebo tak něco, ti kluci mu rádio dali, nejspíš z jakési zlomyslné zdvořilosti a v naději, že se díky tomu budou moct urazit a utahovat si z něj. Přeladil... a oni to pak nebyli s to vrátit na ten přímý přenos. Přístroj uvízl v minulosti, na stanici, kde dávali pořady, které pro nikoho kromě Jeffina neexistují.

Ztloukli ho pořádně... a všichni se jen dívali.

Pak ti dva utekli.

Nechal jsem ho o samotě, opustil jsem ho v boji s přítomností bez dostačujících zbraní. Zradil jsem ho kvůli tomu, abych prodal jedenadvacetipalcový televizor Mediterranean, a jemu mezitím rozbili obličej na kaši. Zaskučel něco nesrozumitelného a tichounce vzlykl.

"Pšš, hele, to bude dobrý. To jsem já, Donny. Jsem u tebe. Dovezu tě domů. To bude dobrý."

Měl jsem ho odvézt rovnou do nemocnice. Nevím, proč jsem to neudělal. Měl jsem. Měl jsem to udělat.

Když jsem ho nesl dovnitř, John a Leona Kinzerovi na mě jen tupě zírali. Ani se nepohnuli, nevzali mi ho z náruče. Jedna paže mu bezvládně visela. Byl při vědomí, ale jen tak tak. A oni na mě v té polotmě, v tom sobotním odpolední v přítomnosti poulili oči. Díval jsem se na ně. "Nějací kluci ho zbili v kině." O kousek jsem ho na rukou zvedl a podával jsem jim ho. Oba jen civěli, ani se nehnuli a v očích neměli nic. "Ježíši Kriste!" zařval jsem. "Zbili ho! Je to váš syn! To se ho ani nedotknete? Co jste to kurva za lidi?"

Pak ke mně Leona velice pomalu vykročila. Chvilku před námi stála a olověný stoicismus na jejím obličejí se skoro nedal snést. Jako by říkala: Na tomhle místě jsem už byla, byla jsem tu mockrát, nesnesu to znovu; a přesto tu zase jsem.

A tak jsem jí ho dal. Bůh mi pomoz, dal jsem jí ho.

Odnesla ho do patra, že ho vykoupe, smyje krev a bolest.

My dva s Johnem Kinzerem jsme stáli daleko od sebe ve tmavém obývacím pokoji a dívali jsme se strnule jeden na druhého. Neměl mi co říct.

Prošel jsem kolem něj a svalil se do křesla. Třásl jsem se.

Uslyšel jsem z patra vodu natékající do vany.

Po nějaké době, která mi připadala velice dlouhá, sešla Leona do přízemí a utírala si ruce do zástěry. Posadila se na pohovku a John si za chvilku šel sednout k ní. Uslyšel jsem shora rock.

"Nedal by sis porcičku dobrého dortu?" zeptala se Leona.

Neodpověděl jsem. Poslouchal jsem tu muziku. Rock. Z rádia. Na konci stolu vedle pohovky stála lampa. Vrhala do sešeřelého obýváku jalově a matně světlo. Rock z přítomnosti, a hraje ho rádio v patře! Už jsem se chystal něco říct, a vtom jsem věděl... Bože... ne!

Vyskočil jsem právě ve chvíli, kdy hudbu přerušilo děsivé praskání, a stolní lampa pohasínala a pohasínala a poblikávala. Něco jsem vykřikl, nevím, co to bylo, a vyběhl jsem ke schodům.

Jeffinovi rodiče se ani nepohnuli. Seděli s rukama v klíně, byli právě na tom místě, kde jsou už tolik let.

Při úprku do schodů jsem dvakrát upadl.

V televizi toho nedávají moc, co by mě zaujalo. Koupil jsem si v bazaru staré rádio Philco, které má tvar jako katedrála, všechny vypálené součástky jsem nahradil původními, které jsem vyraboval ze starých fungujících rádií. Tranzistory ani tištěné spoje nepoužívám.

Nefungovaly by. Někdy před tím přístrojem prosedím hodiny, projíždím škálu tam a zpátky pomalíčku, že byste nevěřili, tak pomalu, až to chvilkami vůbec nevypadá, že by se to hýbalo.

Ani tak ale nemůžu najít Kapitána Midnighta nebo Zemi ztracenou nebo Stína nebo Ticho, prosím.

Také ona ho přece jen měla ráda, aspoň trošku, i po všech těch letech. Nedokážu je nenávidět: jenom zase chtěli žít v přítomnosti. Na tom není nic tak hrozného.

Když to vezmete kolem a kolem, je to dobrý svět. Lidi už neumírají na staré choroby. Umírají na nové, no ale to už je pokrok, ne?

Ne?

Povězte mi to.

Prosím, povězte mi to někdo.

přeložil Richard Podaný